

Høringsnotat

Forskrift om digitalt dødsbo

Sendt ut: 6. mai 2024

Høringsfrist: 5. juli 2024

Innhold

1. Høringsnotatets hovedinnhold.....	3
2. Bakgrunnen for forslaget.....	3
3. Gjeldende rett	4
3.1 Arveloven	4
3.2 Regulering av arvingers tilgang til informasjon	5
3.3 Behandling av personopplysninger.....	6
4. Departementets vurdering og forslag.....	8
4.1 Formålet med forskriften.....	8
4.2 Tilgang til Digitalt dødsbo	8
4.2.1 Innledende behandling av tingretten.....	8
4.2.2 Innsyn via Digitalt dødsbo	9
4.2.3 Digital representasjon av rettighet	11
4.3 Opplysninger som behandles i digitalt dødsbo	11
4.4 Valg av skifteform i digitalt dødsbo	12
4.5 Behandlingsansvar.....	13
4.6 Innsyn etter offentleglova	13
5. Forslagets personvernkonsekvenser	15
6. Økonomiske og administrative konsekvenser	17
7. Merknader til de enkelte bestemmelsene	18
8. Forslag til forskrift om Digitalt dødsbo.....	20

1. Høringsnotatets hovedinnhold

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet sender på høring forslag til en ny forskrift om digitalt dødsbo. Forskriften skal hjemles i lov 14. juni 2019 nr. 21 om arv og dødsboskifte (arveloven) § 88 a.

Forskriften skal legge til rette for effektive og brukervennlige digitale prosesser og tjenester for skifte av dødsbo. Forskriften regulerer deling, behandling og sammenstilling av personopplysninger, taushetsbelagte opplysninger og andre opplysninger, i og mellom innbyggere, private virksomheter, forvaltningen, offentlige virksomheter og domstolen i forbindelse med Digitalt dødsbo.

2. Bakgrunnen for forslaget

I henhold til *Digitaliseringsstrategien for offentlig sektor 2019–2025 - En digital offentlig sektor* skal det utvikles sammenhengende tjenester innenfor syv utvalgte livshendelser. Innbyggere, næringsdrivende og frivillig sektor skal oppleve sammenheng i tjenestetilbudet uavhengig av hvilken sektor eller hvilket forvaltningsnivå som leverer tjenestene. Det finnes i dag ingen offentlige, digitale tjenester for arvingers bruk i samhandling mellom domstolen, forvaltningen, offentlige virksomheter og private virksomheter.

Digitalt dødsbo utgjør en sentral del av livshendelsen «Dødsfall og arv». Digitalt dødsbo vil forenkle prosessen etter dødsfall for arvingene – blant annet gjennom deling av data i prosesser som i dag er kompliserte, analoge og papirbaserte. Gjennom digitalisering vil det blant annet kunne legges til rette for at arvingene får mulighet til å digitalt utøve sin innsynsrett i avdødes økonomiske forhold, utpeke fullmektig og gjøre bruk av de rettighetene som følger av formuesfullmakt, skifteattest og skiftefullmakt.

I første omgang vil Digitalt dødsbo kun omfatte dødsbo der arvingene vil foreta et privat skifte. I forbindelse med skifte av dødsbo vil det være nødvendig at arvingene blant annet får informasjon om arvelaters økonomiske forhold, forsikringer, eierforhold mv., for å kunne være i stand til å vurdere om de ønsker å påta seg ansvaret for arvelaters forpliktelser og for gjennomføring av skifte. Digitalt dødsbo vil legge til rette for at arvinger med formuesfullmakt, skifteattest eller skiftefullmakt blir gitt tilgang til nevnte opplysninger.

Ingen arveoppgjør er like, og de aktivitetene som må utføres manuelt i en parallell prosess vil også bli hensyntatt i de digitale tjenestene.

3. Gjeldende rett

3.1 Arveloven

Lov 14. juni 2019 nr. 21 om arv og dødsboskifte (arveloven) trådte i kraft 1. januar 2021. Fremgangsmåten ved skifte av dødsbo er regulert i arvelovens tredje del (kapittel 13 til og med kapittel 17).

Kapittel 13 i arveloven regulerer perioden fra dødsfallet og frem til skifteformen er valgt. Det er tingretten som starter behandlingen av dødsboet etter § 89 og kontrollerer om avdøde har innlevert testament til en domstol (§ 90).

Etter § 92 første ledd kan tingretten gi arvingene fullmakt til innsyn i arvelaters formues- og gjeldsforhold gjennom en formuesfullmakt. Etter § 92 andre ledd kan arvelaterens ektefelle eller en samboer som har, har hatt eller venter barn med arvelateren, også uten formuesfullmakt kreve innsyn i arvelaterens formues- og gjeldsforhold i de første 60 dagene etter arvelaterens død. Formuesfullmakten gir blant annet rett til innsyn i saldoen på arvelaterens bankkonti på dødsfallstidspunktet, samt transaksjonsdata de tre siste månedene før dødsfallet. At det kan gis innsyn i arvelaters «formues- og gjeldsforhold» innebærer at det er rettslig adgang til å dele opplysninger om aktiva og passiva på detaljnivå og sumnivå.

Skifte av dødsbo gjennomføres etter reglene i kapitlene 15 til 17. Med dødsbo menes alle eiendelene og forpliktelsene arvelateren etterlater seg. Med skifte av dødsbo menes oppgavene som skal utføres frem til forpliktelsene i boet er dekket og eiendelene fordelt mellom arvingene. Et dødsbo kan skiftes privat eller offentlig.

Det er et vilkår for privat skifte at minst én av arvingene har påtatt seg ansvaret for arvelaterens forpliktelser, jf. arveloven § 116 første ledd. Hvis ikke retten setter en annen frist, må en arving ha påtatt seg ansvaret for arvelaterens forpliktelser innen 60 dager etter dødsfallet hvis boet skal skiftes privat (§ 117 første ledd). Er vilkårene for privat skifte oppfylt, utstedes skifteattest etter arveloven § 118. Boet er overtatt til privat skifte når det er utstedt skifteattest. Den som skifteattesten er utstedt til, er legitimert til å rå over arvelaterens eiendeler og til å forplikte boet, jf. § 118 fjerde ledd.

Arveloven anses med enkelte unntak som en teknologinøytral lov. Loven hadde imidlertid ikke bestemmelser som la til rette for digitalisering og automatisering av prosesser og tjenester tilknyttet skifte av dødsbo. Ny § 88 a i arveloven som legger til rette for dette ble derfor vedtatt i 2022, jf. også Prop. L 69 (2021–2022).

Arveloven § 88a første ledd fastsetter at oppgavene som følger av arvelovens tredje del kan utføres gjennom offentlige tjenester for digitalt skifte av dødsbo. Videre gir første ledd departementet mulighet til å gi forskrift om slike tjenester.

Arveloven § 88 a annet ledd gir hjemmel for å gi forskrift om behandling av personopplysninger, herunder også særlige kategorier personopplysninger og behandling av personopplysninger om straffedommer og lovovertrедelser, som er nødvendig for å kunne utføre oppgaver etter arvelovens tredje del gjennom tjenester for digitalt skifte av dødsbo, eksempelvis navn, personnummer eller familierelasjon. Forskrift gitt med hjemmel i § 88 a

kan utgjøre et supplerende rettslig grunnlag, som sikrer behandlingsgrunnlag etter artikkel 6 i personvernforordningen.

Uavhengig av taushetsplikt skal offentlige og private virksomheter, domstolen og forvaltningsorganer kunne dele og utveksle opplysninger i forbindelse med gjennomføring av skifte av dødsbo, jf. arveloven § 88 a fjerde ledd. Det er bare adgang til å dele taushetsbelagte opplysninger når disse «er nødvendige» for utførelsen av oppgavene i arvelovens tredje del, gjennom en offentlig tjeneste for digitalt skifte av dødsbo. Se nærmere i Prop. 69 L (2021–2022) side 18. Det kan gis forskrift om at det skal være plikt til å dele enkelte opplysninger, og at enkelte opplysninger ikke skal omfattes av unntaket fra taushetsplikt etter fjerde ledd første punktum.

3.2 Regulering av arvingers tilgang til informasjon

Det finnes i dag en rekke bestemmelser som direkte eller indirekte regulerer arvingers tilgang på informasjon om arvelaters formue og gjeld. Nedenfor nevnes noen av disse.

Det fremgår av lov 10. april nr. 17 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven) §16-2 at et finansforetak plikter å hindre at uvedkommende får adgang eller kjennskap til opplysninger om kunders og andres forretningsmessige eller personlige forhold som foretaket mottar under utøvelsen av virksomheten, med mindre foretaket etter lov eller forskrift gitt med hjemmel i lov har plikt til å gi opplysninger eller er gitt adgang til å gi taushetsbelagte opplysninger. Denne bestemmelsen hindrer utlevering dersom det ikke gis eksplisitte hjemler for en slik utlevering. Arveloven § 92 kan være en slik hjemmel.

Det følger av lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning (skatteforvaltningsloven) § 3-1 at «[e]nhver som har eller har hatt verv, stilling eller oppdrag knyttet til skattemyndighetene, skal hindre at uvedkommende får adgang eller kjennskap til det vedkommende i sitt arbeid har fått vite om noens formues- eller inntektsforhold eller andre økonomiske, bedriftsmessige eller personlige forhold.» Av § 3-10 følger det at taushetsplikten etter § 3-1 ikke er til hinder for at opplysninger gis til arvelaters arving når vedkommende kan vise til et saklig behov for innsyn, og til den som har fullmakt som nevnt i arveloven § 92 første eller annet ledd (formuesfullmakt). Skatteforvaltningsloven § 3-10 skiller mellom tidspunkt før og etter skifteform er valgt. Når skifteform er valgt, er det den eller de som representerer boet, jf. arveloven §§ 118 og 134, som har rett til innsyn. Gjenlevende ektefeller eller en samboer som har, har hatt eller venter barn med arvelateren har rett til innsyn også etter skatteforvaltningsloven § 3-10 uten at foreligger en formuesfullmakt, jf. arveloven § 92 annet ledd.

Videre følger det av arveloven § 118 syvende ledd at en skifteattest gir rett til innsyn i arvelaterens formues- og gjeldsforhold, også opplysninger om fastsetting av skatt.

Det følger av forskrift 18. desember 2013 nr. 1599 om utlevering av opplysninger fra grunnboken og matrikkelen § 3 første ledd bokstav b, at Statens Kartverk skal opplyse om hva en avdød står registrert med i Grunnboken når den som ber om opplysningene kan dokumentere ved skifteattest, formuesfullmakt, bostyrerattest eller annen nødvendig fullmakt at vedkommende er arving eller kan opptre på vegne av en arving. Det følger videre av forskriften § 3 andre til fjerde ledd at opplysninger fra Matrikkelen kan tilgjengeliggjøres på

bestemte vilkår. Personer med fortrolig eller strengt fortrolig adresse vil ikke være søkbare i grunnbok eller matrikkel.

En arving vil videre kunne få utlevert informasjon om det finnes en tinglyst ektepakt i Ektepaktregisteret på arvelater. Hjemmelen for avgivelse av tinglyst informasjon om ektepakt følger av forskrift 11. desember 2015 nr. 1668 om gebyr til Brønnøysundregistrene (gebyrforskriften). Alle kan få tinglyste opplysninger om ektepakt da de er offentlig tilgjengelige, men det må oppgis en sikker identifikator for å få tilgang på informasjon, se gebyrforskriften § 6, tredje ledd.

Videre vil en arving etter reglene i offentleglova (lov 19. mai 2006 nr. 16 om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd) kunne få innsyn i opplysninger registrert på arvelateren i Kjøretøyregisteret. Det er da arvelaters kjøretøy arvingen vil motta opplysninger om. Dersom arvelater eide et kjøretøy sammen med noen, kan opplysninger om denne medeieren utleveres med hjemmel i offentleglova, med mindre opplysningene om dette medeierskapet er taushetsbelagt etter forvaltningsloven eller annen lov.

I utgangspunktet vil opplysninger om hvilket kjøretøy en person med fortrolig adresse eier i kjøretøyregisteret ikke lenger være taushetsbelagt når vedkommende er død, da det særskilte beskyttelsesbehovet har falt bort. Dette vil ikke gjelde dersom det finnes en levende medeier som har strengt fortrolig eller fortrolig adresse, eller adressen ellers er underlagt taushetsplikt i lov eller medhold av lov, jf. offentleglova § 13. Dødsfallet til én medeier innebærer ikke bortfall av taushetsplikt som knytter seg til opplysninger om levende medeier, og disse opplysningene kan derfor ikke utleveres til arvelaters arvinger.

Den som har overtatt dødsboet til privat skifte, kan gi en annen person fullmakt til å gjennomføre oppgjøret. Dette omtales gjerne som skiftefullmakt. Dette er en rent privatrettslig disposisjon.

3.3 Behandling av personopplysninger

Lov 15. juni 2018 nr. 38 (personopplysningsloven), som blant annet fastslår at personvernforordningen (GDPR) gjelder som norsk lov, setter rammer for behandling av personopplysninger. Enhver opplysning om en identifisert eller identifiserbar fysisk person regnes som en personopplysning, jf. personvernforordningen artikkel 4 nr. 1. Forordningen gjelder ikke for behandling av personopplysninger om avdøde personer, men det kan i nasjonal rett gis egne regler om dette, jf. fortalepunkt 27. Personopplysningsloven gjelder ikke for behandling av opplysninger om avdøde personer, jf. Prop. 56 LS (2017–2018) punkt 4.5.3. En opplysning om en avdød person vil bare omfattes av lovens og forordningens regler hvis opplysningen samtidig er en personopplysning om en levende person.

Der det skjer behandling av personopplysninger, kreves det blant annet at det foreligger spesifikt, uttrykkelig angitt og berettiget formål, lovlig behandlingsgrunnlag og tilstrekkelig informasjonssikkerhet.

Prinsippet om formålsbegrensning følger av forordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav b, som fastsetter at personopplysninger skal «samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål og ikke viderebehandles på en måte som er uforenlig med disse formålene». Forordningen artikkel 6 nr. 4 inneholder nærmere bestemmelser om behandling

av personopplysninger for andre formål enn det de var innhentet for. Det følger av denne bestemmelsen at viderebehandling for nye, forenlige formål, er tillatt uten et særskilt rettsgrunnlag for viderebehandlingen. Dersom det nye formålet ikke er forenlig med innsamlingsformålet, må viderebehandlingen ha grunnlag i lov eller samtykke.

Reglene om behandlingsgrunnlag følger av personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstavene a til f. Behandling av personopplysninger er bare lovlig dersom og i den grad minst ett av disse behandlingsgrunnlagene er oppfylt.

Det følger av personvernforordningen artikkel 6 nr. 3 at «grunnlaget for behandlingen» som nevnt i artikkel 6 nr. 1 bokstav c og e «skal fastsettes» i unionsretten eller i medlemsstatenes nasjonale rett. Dette innebærer at bokstav c eller e ikke alene kan utgjøre behandlingsgrunnlag, men at den behandlingsansvarlige i tillegg må kunne vise til et supplerende rettsgrunnlag for behandlingen. I Prop. 56 LS (2017–2018) pkt. 6.3.2, omtales det hva et slikt supplerende rettsgrunnlag kan være, og hvilke krav som stilles til det. Til det første uttales det at «[e]tter departementets syn må det legges til grunn at i alle fall lov- og forskriftsbestemmelser kan utgjøre supplerende rettsgrunnlag. Departementet antar at også vedtak fattet i medhold av lov eller forskrift omfattes, ettersom det også i disse tilfellene foreligger et lov- eller forskriftsgrunnlag.»

Til det andre uttales det at ordlyden i artikkel 6 nr. 3 samlet sett taler for at det må påvises et supplerende rettsgrunnlag i unionsretten eller nasjonal rett, men at det ikke er nødvendig at det supplerende rettsgrunnlaget uttrykkelig regulerer behandling av personopplysninger. For nærmere omtale henvises det Prop. 56 LS (2017–2018).

Personvernforordningen artikkel 9 nr. 1 oppstiller en hovedregel om at behandling av særlige kategorier av personopplysninger er forbudt. Dette omfatter personopplysninger om rasemessig eller etnisk opprinnelse, politisk oppfatning, religion, filosofisk overbevisning eller fagforeningsmedlemskap, samt genetiske opplysninger og biometriske opplysninger med det formål å entydig identifisere en fysisk person, helseopplysninger eller opplysninger om en fysisk persons seksuelle forhold eller seksuelle orientering. For at behandling av personopplysninger som omfattes av forbudet skal være lovlig, må vilkårene i et av unntakene i artikkel 9 nr. 2 være oppfylt. For nærmere omtale henvises det til Prop. 56 LS (2017–2018) pkt. 7.1.2.

For omtale av forholdet til Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8 henvises det til Prop. 69 L (2021–2022) pkt. 3.5.

4. Departementets vurdering og forslag

4.1 Formålet med forskriften

Forskriften skal legge til rette for effektive og brukervennlige digitale prosesser og tjenester for skifte av dødsbo. Forskriften regulerer deling, behandling og sammenstilling av personopplysninger, taushetsbelagte opplysninger og andre opplysninger, i og mellom innbyggere, private virksomheter, forvaltningen, offentlige virksomheter og domstolen i forbindelse med Digitalt dødsbo.

Digitalt dødsbo gjør at arvinger kan utøve sin innsynsrett på en enklere måte, via en teknisk løsning forvaltet av Digitaliseringsdirektoratet. Departementet foreslår en forskrift som vil gi et rettslig grunnlag for blant annet datautveksling mellom banker, forsikringsselskaper, Kartverket, Statens vegvesen og arvinger via Digitalt dødsbo, og som regulerer hvem som har ansvar for prosessene knyttet til datautvekslingen.

Arving som har valgt å benytte Digitalt dødsbo, utøver sin innsynsrett med bruk av Digitalt dødsbo, og det er til arving opplysningene vises. Løsningen innhenter opplysninger fra ulike aktører på vegne av arvingene. Aktørene har en plikt til å utlevere informasjon til arving som har innsynsrett etter særlovgivning, og etter formuesfullmakt eller skifteattest utstedt av tingretten, jf. omtale av gjeldende rett ovenfor.

4.2 Tilgang til Digitalt dødsbo

4.2.1 Innledende behandling av tingretten

Når en person er død, opprettes en dødsfallssak i tingretten. Domstolen er absolutte myndighet i Norge når det gjelder behandling av dødsbo, og arvinger kartlegges av tingretten. Per i dag er derfor domstolens saksbehandlingssystem som er den beste digitale kilden for digitalt dødsbo til hvem som er arvinger i et bo.

Det finnes ikke en unik digital kilde hvor domstolene kan hente og legitimere alle arvingene automatisk. Domstolene registrerer arvinger på dødsboet og har flere kilder for å registrere og legitimere arvinger. Hvis avdøde var gift og/eller hadde barn, og dette er registrert i Folkeregisteret, overføres deres personalia automatisk derfra til dødsfallssaken. Eventuelle søsken kan ofte avklares ved manuelt oppslag i Folkeregisteret. For at fjernere slektninger, eller slektninger som ikke er registrert i Folkeregisteret, skal kunne legges på saken forutsettes det som hovedregel tilleggsinformasjon. Slik informasjon kan komme fra eksempelvis testamente eller opplysninger fra andre arvinger. Det foretas søk i tingrettens saksbehandlingssystem for å avklare om avdøde hadde testament til oppbevaring ved en av landets tingretter. Tingretten mottar også melding fra begravellesbyrået hvor det som hovedregel gis de opplysningene som pårørende skal gi om avdødes slektsforhold og kjennskap til testament, jf. arveloven § 89 andre ledd. Hvis avdøde ikke hadde opprettet testament, sammenholdes opplysningene fra pårørende med opplysningene i Folkeregisteret. Arvingene blir deretter registrert på saken.

Når dødsfallsaken er registrert og har fått et saksnummer i domstolens saksbehandlingssystem, gjøres informasjon om arvingene tilgjengelig for

Digitaliseringsdirektoratet. Domstolene er på denne måten autoritativ kilde til opplysninger om hvem som er arvinger i boet.

Før informasjon om arvinger tilgjengeliggjøres for Digitaliseringsdirektoratet, vil tingretten vurdere om det aktuelle dødsboet er egnet for behandling i den til enhver tid gjeldende versjon av Digitalt dødsbo. Denne vurderingen foretas ut fra de opplysningene tingretten har om dødsboet på det aktuelle tidspunktet. Funksjonaliteten i Digitalt dødsbo er under utvikling, og hvilke saker som er egnet for behandling i Digitalt dødsbo kan derfor variere over tid, jf. også omtalen i punkt 4.3. Eksempel på dødsfallssaker som ikke er egnet for behandling i Digitalt dødsbo i første versjon er tilfeller der en eller flere av arvingene ikke har norsk fødselsnummer/d-nummer, arvinger ikke har fylt 18 år, arvinger har adressesperre kode 4, 6 eller 7 i Folkeregisteret, eller arvinger har verge eller annen fullmektig.

Domstoladministrasjonen vil sørge for opplæring og veiledning til domstolene. Det vil bli utviklet sentrale retningslinjer for seleksjonen av hvilke dødsbo som bør/ikke bør få anledning til å benytte Digitalt dødsbo.

Dersom tingretten vurderer at saken passer for behandling i Digitalt dødsbo, og en saksbehandler har gjennomgått opplysningene om arvingene, tilgjengeliggjøres informasjon om arvingene for Digitaliseringsdirektoratet. I Digitalt dødsbo må arvingene inviteres til dødsbosiden etter at de har blitt registrert av tingretten og formuesfullmakt er utstedt. I forbindelse med utsendelse av invitasjonen bruker Digitaliseringsdirektoratet digital kontaklinformasjon fra Kontakt- og reservasjonsregisteret (KRR).

Det foreligger per i dag ingen klar bestemmelse som gir tingretten anledning til å utlevere personopplysninger og andre opplysninger til andre enn arvingene. For at Digitalt dødsbo skal kunne benyttes som arvingens verktøy i skifteprosessen og en videreformidler av opplysninger mellom tingretten og arvinger, må det derfor etableres et rettslig grunnlag for denne informasjonsutvekslingen. Slikt rettslig grunnlag foreslås etablert gjennom dette høringsnotatets forslag til forskrift om Digitalt dødsbo.

4.2.2 Innsyn via Digitalt dødsbo

Arvinger kan ha rett til å få innsyn i arvelaters formues- og gjeldsforhold, jf. arveloven §§ 92 og 118. Vilkåret for at arvingen skal ha rett til slikt innsyn er at det er utstedt formuesfullmakt eller skifteattest til arvingen. Når tingretten vurderer at et dødsbo er egnet for behandling i den til enhver tid gjeldende versjonen av Digitalt dødsbo, utstedes det også en digital representasjon av en formuesfullmakt. Dette kan tingretten gi av eget tiltak, og uten at arvingen har bedt om formuesfullmakt.

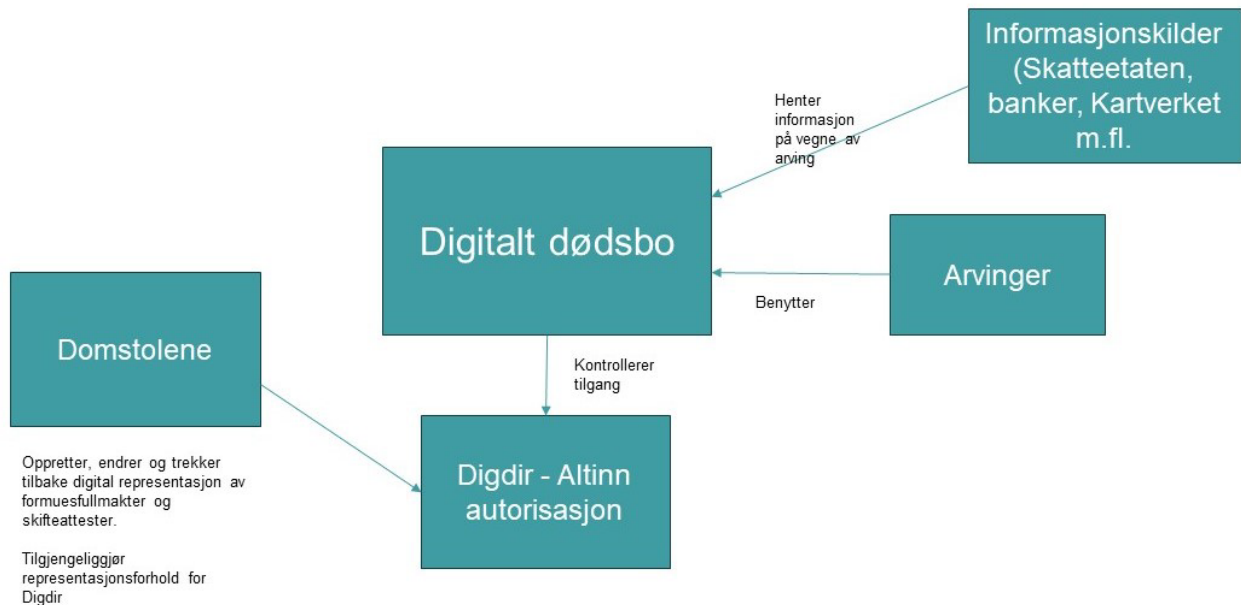
Avdødes ektefelle eller en samboer som har, har hatt eller venter barn med arvelateren, kan også uten formuesfullmakt kreve innsyn i arvelaterens formues- og gjeldsforhold, jf. arveloven § 92 andre ledd. Dersom avdødes ektefelle eller samboer som nevnt ønsker innsyn via Digitalt dødsbo, må det av hensyn til funksjonaliteten i Digitalt dødsbo formelt utstedes formuesfullmakt til vedkommende. Utstedelsen av en formuesfullmakt også i disse tilfellene gjøres slik at det kan lages en digital representasjon av rettigheten som formuesfullmakten gir. Den digitale representasjonen er grunnlag for styring av tilgang til den tekniske løsningen og innsyn via løsningen, jf. omtale nedenfor.

På den ene siden er det en forutsetning for gjennomføring av skiftet at arvingene har tilgang til den informasjonen de har rett til å se. På den annen side er det en forutsetning for en digital tjeneste som Digitalt dødsbo at det kun er riktig arving, med de riktige rettighetene, som får tilgang til den digitale tjenesten og det aktuelle digitale dødsboet. Det trengs derfor sikker og pålitelig informasjon om hvem som er riktig arving til riktig avdød. Arvinger med formuesfullmakt eller skifteattest vil få tilgang til taushetsbelagt informasjon og personopplysninger som kun arvinger med formuesfullmakt eller skifteattest har rett til å se.

Det knytter seg ulike rettigheter til formuesfullmakt og skifteattest. Digitalt dødsbo bør så langt mulig reflektere dagens ordning og materielle regler for innsynsrett etter formuesfullmakt og skifteattest. I første versjon av Digitalt dødsbo vil det imidlertid kunne være avvik fra ordningen slik den fungerer papirbasert og slik den vil fungere digitalt. Arveloven § 88 a gir også etter departementets oppfatning mulighet til å i forskrift fastsette bestemmelser som avviker fra eller konkretiserer dagens regler for skifte, dersom dette er nødvendig for en digital gjennomføring av skiftet. Departementet har i dette høringsnotatets forslag til forskrift om digitalt dødsbo valgt å ikke foreslå slike avvikende eller konkretiserende regler. Departementet ber om høringsinstansenes syn på om det kan være behov for det.

For tilgangsstyring og tilgangskontroll til Digitalt dødsbo benyttes fellesløsningen Altinn- autorisasjon. Altinn- autorisasjon er en nasjonal fullmaktsløsning for virksomheter og personer som forvaltes av Digitaliseringsdirektoratet. Autorisasjon handler om å spesifisere rettigheter til å benytte en angitt ressurs eller tjeneste. For å være autorisert i dette tilfellet, må man være arving til en avdød og ha formuesfullmakt, skifteattest eller ha skiftefullmakt. Når en ekstern aktør får en forespørsel om å avgi opplysninger til arving, vil det fra maskin til maskin, gjennom Maskinporten, bli autorisert og autentisert at forespørselen kommer fra Digitaliseringsdirektoratet. Maskinporten er en løsning for tilgangsstyring for virksomheter som utveksler data. Løsningen garanterer identiteten mellom virksomheter, og sørger for maskin-til-maskin autentisering.

Digitaliseringsdirektoratet vil i denne sammenheng opptre på vegne av arvingen, og spørre om innsyn med grunnlag i dennes rettigheter. De aktørene det hentes opplysninger fra vil ikke få informasjon om hvilken arving som spør, og om denne har formuesfullmakt eller skifteattest, men må stole på at Digitaliseringsdirektoratet holder kontroll på at det er kun arvinger med rettigheter som får tilgang på informasjonen. Dette ivaretas av Digitaliseringsdirektoratet ved bruk av kjente felleskomponenter til autentisering og autorisering, som ID-porten og autorisasjonskomponenten i Altinn. Autorisasjonsinformasjonen tingretten skal levere til Digitalt dødsbo er dødsfallsaken, avdød og arving. Basert på informasjon fra autorisasjonskilden (tingretten) er det utformet beskrivelse av disse rollene med tilhørende rettigheter.

Figur: autorisasjon i Digitalt dødsbo

4.2.3 Digital representasjon av rettighet

I dag er både formuesfullmakten og skifteattesten et papirdokument, som arvingen må fremlegge for den aktøren som har de opplysningene arvingen har behov for. I Digitalt dødsbo lages en digital representasjon av rettigheten arvingen får gjennom formuesfullmakten og skifteattesten.

En digital representasjon av rettighetene som en formuesfullmakt og en skifteattest gir, vil gjøre det mulig for arvingen å digitalt utøve sin innsynsrett. For den aktøren som har de opplysningene arvingen har behov for, betyr dette at de ikke trenger å få oversendt eller se den fysiske attesten/fullmakten, men kan avgi opplysninger eller tillate disposisjoner basert på informasjon i infrastrukturen knyttet til Digitalt dødsbo.

I første versjon av Digitalt dødsbo vil den digitale representasjonen av en rettighet ikke gi de samme rettsvirkningene som dagens papirdokument, ettersom funksjonaliteten i løsningen i første versjon er noe begrenset, jf. omtale i punkt 4.3.

4.3 Opplysninger som behandles i digitalt dødsbo

Opplysninger som kan behandles i Digitalt dødsbo er opplysninger fra finansforetak (som avdødes kundeforhold, kontoinformasjon og transaksjoner på konto de siste tre måneder), eierskap til kjøretøy, eiendom og eventuelle landbrukseiendommer, informasjon om det eksisterer en ektepakt som omhandler avdøde. Videre vil det hentes inn opplysninger om familierelasjon fra Folkeregisteret og bli gitt tilgang til informasjon om avdødes formues- og gjeldssituasjon fra skattemelding eller skatteoppgjøret.

Arveloven § 88a gir mulighet for i forskrift å pålegge en plikt til å dele opplysninger uten hinder av taushetsplikt, jf. § 88a fjerde ledd annet punktum. Av Prop. 69 L (2021-2022) følger

det at det kan være behov for å fastsette i forskrift en plikt til å dele opplysninger i forbindelse med dødsboskifte, slik at taushetsplikten etter enkelte særlover ikke er til hinder for delingen.

Av finansforetaksloven §16-2 fremgår det at et finansforetak plikter å hindre at uvedkommende får adgang eller kjennskap til opplysninger om kunders og andres forretningsmessige eller personlige forhold som foretaket mottar under utøvelsen av virksomheten, med mindre foretaket etter lov eller forskrift gitt med hjemmel i lov har plikt til å gi opplysninger eller er gitt adgang til å gi taushetsbelagte opplysninger, jf. omtale under punkt 3.2 ovenfor. Som følge av dette er det naturlig å vurdere om det er behov for en bestemmelse i forskrift om digitalt dødsbo om plikt til å dele opplysninger i forbindelse med gjennomføring av digitalt skifte av dødsbo. Departementet mener at bestemmelsen i arveloven § 88a kan være for generelt formulert til at finansforetakenes strenge taushetsplikt oppheves. Departementet har derfor tatt inn en bestemmelse i forskriften som gir en uttrykkelig hjemmel for at finansforetak skal kunne dele nærmere bestemte opplysninger i forbindelse med gjennomføring av digitalt dødsbo, jf. utkastet til forskrift § 3 tredje ledd.

Departementet mener at arveloven § 88a går foran bestemmelser i annet regelverk med hensyn til hvilke arvinger som skal gis rett til innsyn på bakgrunn av hhv. formuesfullmakt eller skifteattest. Dette vil etter departementets vurdering for eksempel gjelde skatteforvaltningsloven § 3-10. Begrensningen i innsynsrett på bakgrunn av formuesfullmakt i skatteforvaltningsloven § 3-10 siste punktum vil derfor ikke gjelde for de som benytter Digitalt dødsbo. Arveloven § 88a med forskrift etablerer en spesialregel for digitalt skifte av dødsbo og går av den grunn foran. Til støtte for dette vises det også til at § 88a er en nyere bestemmelse.

Opplysningene som vises for arvingene, gir ikke nødvendigvis en fullstendig oversikt over avdødes formues- og gjeldsforhold. I første versjon av løsningen vil ikke alle banker og forsikringsselskaper være tilknyttet løsningen. Selv når alle banker og forsikringsselskaper avgir opplysninger til løsningen, vil ikke oversikten i Digitalt dødsbo nødvendigvis gi et riktig bilde av avdødes totale formues- og gjeldsforhold. Eierforhold som er tinglyst i grunnboken, viser for eksempel ikke nødvendigvis det reelle eierforholdet til en eiendom. Avdøde kan for eksempel også ha usikret gjeld som ikke fremgår. Slik er det også per i dag når arvinger får opplysninger på papir om avdødes formues- og gjeldsforhold. Digitalt dødsbo vil inneholde/vis informasjon for arvingene om dette når de får innsyn via Digitalt dødsbo.

På sikt ønsker departementet at flere aktører skal ha mulighet til å dele opplysninger via Digitalt dødsbo. Dette kan for eksempel være informasjon om usikret gjeld fra Gjeldsregistrene eller opplysninger om krav fra private, statlige eller kommunale aktører.

4.4 Valg av skifteform i digitalt dødsbo

En arving kan sende inn en erklæring om privat skifte for behandling i tingretten gjennom Digitalt dødsbo. Arving kan også velge å sende inn erklæringen på papir, og kun benytte Digitalt dødsbo som verktøy for innsyn i opplysninger om avdødes formues- og gjeldsforhold.

Det er en forutsetning for å kunne sende inn erklæring om privat skifte at en eller flere arvinger tar på seg ansvar for arvelaters forpliktelser, jf. arveloven § 116 første ledd. Før innsending av erklæringen, skal det i Digitalt dødsbo vises en sammenstilling av

informasjonen. Informasjonen skal samsvare med feltene i dagens papirversjon av erklæringen.

Dersom en arving gjør forandringer i erklæringen sendes det en melding til de andre arvingene som allerede har signert, slik at de må signere en oppdatert versjon av erklæringen. Dersom erklæringen sendes inn uten at de andre arvingene har signert på nytt, vil disse ikke være en del av erklæringen. Det er mulig at alle arvingene signerer og tar på seg ansvar for arvelaters forpliktelser eller at kun en arving gjør dette.

Er det ikke sendt inn en «erklæring om privat skifte» fra Digitalt dødsbo til tingretten innen 60 dager etter dødsfallet eller en av arvingene ønsker annen skifteform, vil dødsboet bli tatt til saksbehandling i tingretten.

Erklæringen skal være tilgjengelig for alle arvinger i Digitalt dødsbo, og alle arvinger som har signert på erklæringen vil få en kvittering om innsendelsen i sin Altinn innboks.

4.5 Behandlingsansvar

Behandlingsansvarlig er definert i personvernforordningen artikkel 4 nr. 7 som «en fysisk eller juridisk person, en offentlig myndighet, en institusjon eller ethvert annet organ som alene eller sammen med andre bestemmer formålet med behandlingen av personopplysninger og hvilke midler som skal benyttes». Den behandlingsansvarlige, eller de særlige kriteriene for utpeking av vedkommende, kan fastsettes i nasjonal rett, når formålet med og midlene for behandlingen er fastsatt i unionsretten eller i medlemsstatenes nasjonale rett.

Departementet foreslår at Digitaliseringsdirektoratet er behandlingsansvarlig for behandling av personopplysninger i Digitalt dødsbo, jf. forslaget til forskrift § 2.

4.6 Innsyn etter offentleglova

Dokument som inngår – eller har inngått – i saksbehandlingen til et offentlig organ eller på annen måte har verdi som dokumentasjon, skal arkiveres, jf. arkivforskriften § 14.

Ansvarsområdet til Digitaliseringsdirektoratet i denne forbindelse er å fasilitere en teknisk løsning for informasjonsutveksling mellom en arving og visse andre aktører. Direktoratets egen saksbehandling er de vurderinger som må gjøres og beslutninger som må treffes for at slik informasjonsutveksling skal kunne skje via den tekniske løsningen.

Det vil gå ut en invitasjon på SMS og/eller epost til arvingene om å ta i bruk Digitalt dødsbo, på bakgrunn av opplysninger fra domstolen. En slik invitasjon kan innebære en beslutning om å gi tilgang til Digitalt dødsbo og vil være en del av Digitaliseringsdirektoratets saksbehandling. I så fall har invitasjonen verdi som dokumentasjon, og skal derfor arkiveres iht. arkivforskriften § 14. Invitasjonen kan dermed også være et dokument som anses som et saksdokument, og som derfor skal registreres som utgående dokument i postjournal, jf. § 9. Domstolen informerer også Digitaliseringsdirektoratet om den skifteform som er besluttet og om utstedelse av skifteattest i de tilfeller privat skifte er besluttet. Denne informasjonen kan også muligens være gjenstand for saksbehandling hos direktoratet.

Forespørsel til aktører om informasjon og mottak av slik informasjon i løsningen gjøres av Digitaliseringsdirektoratet på vegne av arving. Departementet vurderer det derfor slik at forespørsel og mottak av opplysninger ikke dekkes av verken arkivregelverket eller av offentleglova. Det samme gjelder erklæring om privat skifte som kan sendes fra arving til domstolen via løsningen.

På domstolenes ansvarsområde følger taushetsplikten av domstolloven § 63a. Dette innebærer at allmennheten ikke får innsyn i hvem som er arvinger, korrespondanse med arvingene eller kopi av den utstedte attesten. Taushetsplikten omfatter også det innledende orienteringsbrevet, jf. at det viser hvem som kan være arving og om det har vært deponert testament ved tingretten.

Domstolloven § 63a første ledd har samme ordlyd som forvaltningsloven § 13 første ledd. Departementet tolker det derfor slik at innføring av Digitalt dødsbo ikke vil føre til at det vil kunne bli gitt innsyn i dokumenter hos Digitaliseringsdirektoratet som etter dagens dødsbobehandling er taushetsbelagte hos domstolen. Departementet ber allikevel om høringsinstansenes syn på om det er behov å regulere unntak fra offentlighet nærmere i forskriften.

5. Forslagets personvernkonsekvenser

Digitalisering av skifte av dødsbo innebærer ikke i seg selv at det behandles andre personopplysninger enn de som behandles i et manuelt, papirbasert skifteoppgjør. Departementet viser til Prop. 69 L (2021–2022) *Endringer i arveloven (digitalt skifte av dødsbo)* der departementet vurderer at personvernkonsekvensene av digitalisering av skifte av dødsbo vil være moderate. Begrunnelsen for dette er blant annet at opplysninger om arvelater som utgangspunkt ikke er å anse som personopplysninger. Det er likevel på det rene at det vil behandles personopplysninger i Digitalt dødsbo.

Det som er nytt, sammenlignet med dagens situasjon, er at Digitalt dødsbo skal kunne benyttes som arvingens verktøy i skifteprosessen og en videreformidler av opplysninger mellom arvingen, domstolen, forvaltningen og private og offentlige virksomheter. Dette innebærer at Digitaliseringsdirektoratet blir en ny aktør som vil behandle personopplysninger. Konkret betyr dette blant annet at autorisering av arvinger i løsningen vil skje via Digitaliseringsdirektoratet, og ikke via utleverende aktører som i dag. Autoriseringen skjer maskin til maskin, jf. omtale i pkt. 4.2.2 ovenfor.

Etter forslaget vil personopplysninger behandles når brukere av løsningen Digitalt dødsbo blir identifisert og får mulighet for å logge seg inn i den digitale tjenesten. Dette gjelder i hovedsak arvinger i det aktuelle boet. Videre vil det i tjenesten behandles personopplysninger om den avdøde og eventuelle andre personer som avdødes opplysninger kan knyttes til. Dette kan for eksempel være gjenlevende ektefelle eller samboer, personer som går frem av skiftefullmakt, personer som eier eiendeler sammen med avdøde, personer som fremgår av transaksjonshistorikk og skattemelding.

Formålet med behandlingen av personopplysninger i Digitalt dødsbo er å kunne identifisere, gi roller og invitere arvinger inn i løsningen. Videre blir opplysningene brukt til å ha oversikt over hvem som har tilgang, og for videreformidling til tingretten av valg av skifteform. De brukerne som dette er relevant for, vil fylle ut skjema om valgt skifteform som videreformidles fra Digitalt dødsbo til tingretten for saksbehandling der. Departementet påpeker at dette er en behandling som allerede skjer i dag i dagens manuelle skifteprosess.

Opplysninger som behandles på vegne av brukere av løsningen er personopplysninger som navn, adresse og kontaktinformasjon. Det som tidligere ble omtalt som kode 4, 6 og 7 er av sikkerhetsmessige grunner holdt utenfor løsningen, det vil si adresser som er gradert i medhold av beskyttelsesinstruksen og adresser som for eksempel røper et klientforhold. I tillegg vil det behandles informasjon fra Folkeregisteret om familierelasjoner i den grad dette er nødvendig.

Digitaliseringsdirektoratet gjøre grundige vurderinger av personvern og sikkerhet i løsningen, der det settes inn passende tiltak for å redusere eventuell risiko. Dette handler for eksempel om dataminimering og tilgangskontroll. Tilgangskontroll er også omtalt i punkt 4.2.2.

Opplysningene som behandles i løsningen på vegne av arvingene er nødvendige for å kunne vise arving det de har rett til å se etter gjeldende rett. De fleste aktører som skal avgi opplysninger til Digitalt dødsbo tilbyr skreddersydde APIer der Digitaliseringsdirektoratet kun mottar det de har rett til å motta. Det er likevel noen av aktørene som sender mer

informasjon enn det Digitalt dødsbo skal ta i bruk. Alle opplysninger som avgis til arvingene via Digitalt dødsbo kommer fra de ulike aktørene. Mulig overskuddsinformasjon blir slettet maskinelt før opplysningene vises for arvingene i Digitalt dødsbo. Det vil si at ingen personer ser overskuddsinformasjonen før denne slettes maskinelt.

Det følger av arveloven § 117 1. ledd at arvingene må bestemme seg for om de vil ta boet til privat skifte innen 60 dager etter dødsfallet. Etter skifteattest er utstedt fra tingretten til en eller flere av arvingene, vil boet i de fleste tilfeller gjøres opp innen kort tid. Det er i en del tilfeller behov for mer tid da det kan være forhold som kompliserer oppgjøret. Departementet mener at tilgang til opplysninger i Digitalt dødsbo bør være tilgjengelig for arvingen i tolv måneder fra dødsfallet. Dette gir personene med adgang til å skifte boet verdifull informasjon om boets aktiva og passiva også etter at boet er overført til privat skifte.

Departementet vurderer det slik at det per i dag finnes få tungtveiende grunner for å lagre alle opplysninger som vises for arvingene i løsningen. Det kan argumenteres for at det gir en bedre opplevelse for bruker at digitalt dødsbo kan fremvise tidligere innhentet data dersom det er nedetid hos en av aktørene det hentes informasjon fra. Departementet mener likevel dette ikke oppveier ulempene med den grad av lagring som det da vil måtte tilrettelegges for i Digitalt dødsbo.

Hver gang en arving, eller en med rettighet til innsyn i dødsboet, logger seg inn i tjenesten vil dette derfor trigge en ny forespørsel om opplysninger fra aktørene.

Enkelte opplysninger vil bli lagret i Digitalt dødsbo. Dette gjelder for eksempel opplysninger om arvingene og deres roller og rettigheter, og opplysninger om landbrukseiendommer og ektepakt. Disse opplysningen er spesifikt nevnt på erklæringen om privat skifte, og må nedtegnes der. Disse må derfor lagres for å kunne sikre at alle arvinger signerer på identisk skifteerklæring og må også brukes på gjenpart til arvingene etter fullført signering.

Departementet ser etter dette ingen vesentlige personvernkonsekvenser ved forslaget. Behandlingsansvarlige vil gjøre fortløpende vurderinger av personvern og sikkerhet i løsningen.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

Arveretten håndheves i stor grad privat. Dette er også ønskelig, blant annet i et samfunnsøkonomisk perspektiv. De fleste dødsbo gjøres opp av arvingene uten profesjonell bistand eller bistand fra rettsapparatet. Det er viktig at regler og tilgjengelige, digitale løsninger for gjennomføring, så langt som mulig er tilpasset lekfolks egen bruk av dem.

Etablering av Digitalt dødsbo vil ha konsekvenser for innbyggere, virksomheter, domstolene og forvaltningsorganer. Tjenesten ventes å gi samfunnsøkonomisk gevinst i form av redusert belastning og betydelige tidsbesparelser for arvinger, og antas å kunne gi økt effektivitet og bedre oppgaveløsning i virksomhetene, domstolene og forvaltningen.

Digitalisering kan bidra til økt tillit gjennom åpenhet. Videre vil digitaliseringen påvirke ivaretagelse av personvern og informasjonssikkerhet, ved at den blir bedre blant annet gjennom å erstatte dagens papirskjema med digitale tjenester og tilgangskontroll tilknyttet disse.

Digitalt dødsbo er i første versjon en minimumsløsning. Løsningen vil derfor i en periode medføre merarbeid for blant annet domstolene ved at det må utføres prosesser i både digitale og manuelle løp – og en kombinasjon av av disse. Lengden av overgangsperioden vil avhenge av utviklingsløpet til løsningen.

7. Merknader til de enkelte bestemmelsene

Til § 1 Tilgang til Digitalt dødsbo

Forskriften § 1 første ledd angir vilkår for tilgang til Digitalt dødsbo. Før informasjon om arvinger tilgjengeliggjøres for Digitaliseringsdirektoratet, vil tingretten vurdere om det aktuelle dødsboet er egnet for behandling i den til enhver tid gjeldende versjon av Digitalt dødsbo.

Med «en vurdering av tingretten» i § 1 første ledd første punktum menes den omtalte vurderingen av egnethet. Denne vurderingen foretas ut fra de opplysningene tingretten har om dødsboet på det aktuelle tidspunktet. Funksjonaliteten i Digitalt dødsbo er under utvikling, og hvilke saker som er egnet for behandling i Digitalt dødsbo kan derfor variere over tid. Momenter som kan være relevante i vurderingen er for eksempel om arvingene er mindreårige, har verge, eller om boet av andre årsaker sannsynligvis skal skiftes offentlig.

Forslaget § 1 annet ledd bokstavene a, b og c gir Digitaliseringsdirektoratet hjemmel til å etablere og forvalte oversikter over personer som tildeles en digital rettighet på bakgrunn av hhv. formuesfullmakt, skifteattest eller skiftefullmakt. Det er Digitaliseringsdirektoratets ansvar å sørge for at de virksomhetene som skal benytte opplysning om hvem som for eksempel har skifteattest, har hjemmel til dette.

Den som har overtatt dødsboet til privat skifte, kan gi en annen person fullmakt til å gjennomføre oppgjøret. Dette omtales gjerne som skiftefullmakt. Dette er en rent privatrettslig disposisjon. Digitalt dødsbo vil ha funksjonalitet for opprettelse av skiftefullmakt. Digitaliseringsdirektoratet har etter § 1 annet ledd bokstav c hjemmel til å etablere og forvalte oversikt over disse fullmaktene.

§ 1 tredje ledd innebærer blant annet at tingretten kan utlevere opplysninger om hvem som får skifteattest til Digitaliseringsdirektoratet.

Til § 3 Behandling av opplysninger

Paragrafens første ledd første punktum fastsetter at Digitaliseringsdirektoratet oppretter det digitale boet når tingretten har vurdert boet som egnet. Dette er en oppgave tillagt direktoratet, som også varsler arvinger om at de kan ta løsningen i bruk.

Annet punktum stadfester at Digitaliseringsdirektoratet utfører behandlingen av personopplysninger i Digitalt dødsbo på vegne av, og etter initiativ fra, arving. Opplysninger fra Skatteetaten vil i første versjon tilgjengeliggjøres gjennom innsyn via etatens nettside.

Forskriften § 3 annet ledd angir de aktuelle typene opplysninger som kan behandles når det er nødvendig for å utføre oppgaver i Digitalt dødsbo. Etter departementets syn vil det bidra til å ivareta den registrertes rettigheter i større grad.

En opplisting av hvilke typer opplysninger som kan behandles vil tydeliggjøre behandlingens rekkevidde, legge til rette for at de behandlingsansvarlige etterlever prinsippet om dataminimering og gi de registrerte forutberegnelighet ved behandlingen. Opplysningene er hovedsakelig om avdøde og etterlatte. Opplysninger kan imidlertid også omhandle andre, for eksempel medeiere i kjøretøy e.l.

Med «andre relasjoner» i bokstav k menes for eksempel testamentsarvinger, som kan tenkes omfattet ved en videreutvikling av løsningen.

I utgangspunktet vil Digitaliseringsdirektoratet motta opplysningene nevnt i § 3 annet ledd fra finansforetak, Bits, Brønnøysundregistrene, tingretten, Kartverket, Landbruksdirektoratet, Norsk pensjon, Skatteetaten, Statens Vegvesen og Gjeldsinformasjonsforetak.

Departementet bemerker at enkelte av opplysningene som går frem av forslaget § 3 andre ledd vil være underlagt taushetsplikt etter forvaltningsloven eller særlovgivning. § 3 andre ledd og arveloven § 88 a fjerde ledd opphever taushetsplikten for virksomheter som dele opplysninger i forbindelse med gjennomføring av digitalt skifte av dødsbo.

Av finansforetaksloven §16-2 fremgår det at et finansforetak plikter å hindre at uvedkommende får adgang eller kjennskap til opplysninger om kunders og andres forretningsmessige eller personlige forhold som foretaket mottar under utøvelsen av virksomheten, med mindre foretaket etter lov eller forskrift gitt med hjemmel i lov har plikt til å gi opplysninger eller er gitt adgang til å gi taushetsbelagte opplysninger. Utkastet § 3 tredje ledd gir derfor en tydelig hjemmel for utlevering av nærmere bestemte opplysninger fra finansforetak.

Til § 4 Tilgang til taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret

Digitalt dødsbo trenger blant annet opplysninger om familierelasjon fra Folkeregisteret. Disse opplysningene er taushetsbelagte. Etter lov 9. desember 2016 nr. 88 om folkeregistrering (folkeregisterloven) § 10-1 første ledd kan offentlige myndigheter og virksomheter få utlevert ikke-taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret, mens utlevering av taushetsbelagte opplysninger krever hjemmel, jf. folkeregisterloven § 10-2 første ledd. Forslaget til forskrift § 5, sammenholdt med arveloven § 88 a, vil gi Digitaliseringsdirektoratet tilgang til taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret.

Lov 9. juni 2023 nr. 29 om Digitaliseringsdirektoratets tilgang til taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret med forskrift, gir Digitaliseringsdirektoratet tilgang til taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret for å utføre spesifikke oppgaver. Departementet har allikevel valgt å foreslå en regulering av direktoratets tilgang til taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret også i forskrift om Digitalt dødsbo. Bakgrunnen for dette er å skille mellom Digitaliseringsdirektoratets rolle som forvalter av fellesløsninger og forvalter av en tjeneste som Digitalt dødsbo. Dersom ansvaret for Digitalt dødsbo ønskes endret etter noe tid, er det ryddig at tilgang til taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret til bruk i Digitalt dødsbo er hjemlet i forskriften om Digitalt dødsbo.

Til § 5 Lagringstid

Opplysningene i det digitale dødsboet vil kunne ligge tilgjengelig for de med rettigheter til å se boet i tolv måneder fra dødsfallet. Departementets vurdering er at tolv måneder er rimelig tid for at arvinger skal kunne gjøre en vurdering av hvilken skifteform de ønsker, og videre vil dette gi de med rettigheter til å skifte boet, tid til å gjøre seg nytte av opplysningene i løsningen i den videre skifteprosessen.

Arkivering vil for øvrig skje i henhold til arkivlovens bestemmelser.

8. Forslag til forskrift om Digitalt dødsbo

Forskrift om Digitalt dødsbo

Fastsatt av Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet xx.xx.xxxx med hjemmel i lov 14. juni 2019 nr. 21 om arv og dødsboskifte (arveloven) § 88 a, jf. delegeringsvedtak xx.xx.xxxx.

§ 1. *Tilgang til Digitalt dødsbo*

Arvinger som er gitt formuesfullmakt etter arveloven § 92 eller skifteattest etter arveloven § 118 kan, etter en vurdering av tingretten, få tilgang til Digitalt dødsbo. Tingretten skal på bakgrunn av vurderingen ha oversikt over hvilke bo som er egnet for digitalt skifte. Tilgang etter første punktum gjelder tilsvarende for personer som er gitt fullmakt til å skifte boet (skiftefullmakt) fra arving.

Digitaliseringsdirektoratet skal etablere og forvalte en oversikt over personer som tildeles en av følgende digitale rettigheter knyttet til skifte av dødsbo:

- a. digital representasjon av formuesfullmakt
- b. digital representasjon av skifteattest
- c. fullmakt til å skifte boet (skiftefullmakt)

Digitaliseringsdirektoratet og tingretten kan uten hinder av taushetsplikt utveksle opplysninger som er nødvendig for å gjennomføre oppgaver knyttet til Digitalt dødsbo.

§ 2. *Behandlingsansvar*

Digitaliseringsdirektoratet har behandlingsansvar for personopplysninger i Digitalt dødsbo.

§ 3. *Behandling av opplysninger*

Digitaliseringsdirektoratet oppretter digitalt dødsbo når tingretten av vurdert boet som egnet etter § 1 første ledd første punktum. Digitaliseringsdirektoratet behandler deretter opplysninger på vegne av, og etter initiativ fra, arving.

Når det er nødvendig for å utføre oppgaver i forbindelse med Digitalt dødsbo, kan Digitaliseringsdirektoratet behandle følgende opplysninger uten hinder av taushetsplikt:

- a. navn, adresse, telefonnummer, e-postadresse, reservasjon mot elektronisk kommunikasjon og sivilstatus
- b. fødselsnummer eller d-nummer
- c. familierelasjon
- d. opplysninger fra skatteoppgjør og skattemelding
- e. opplysninger om usikret gjeld
- f. eierskap og rettigheter til bolig og eiendommer, inkludert landbrukseiendommer
- g. informasjon om ektepakt
- h. eierskap til kjøretøy

- i. informasjon om forsikringer og forsikringspoliser
- j. kundeforhold i bank, saldo, og kontoinformasjon
- k. andre relasjoner

Finansforetak kan uten hinder av taushetsplikten etter finansforetaksloven § 16-2 dele opplysninger som nevnt i annet ledd bokstav e, i, j, eller andre opplysninger om avdødes formues- og gjeldsforhold med arvinger via Digitalt dødsbo.

Adgangen til å behandle opplysninger angitt i første ledd gjelder også opplysninger om arvelater som samtidig utgjør personopplysninger om en levende person, herunder personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10.

Digitaliseringsdirektoratet kan også behandle opplysningene i første ledd i forbindelse med bruk av oversikten over tildelte rolle med rettigheter, jf. § 1 annet ledd bokstavene a til c..

§ 4. Tilgang til taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret

Digitaliseringsdirektoratet skal, uten hinder av taushetsplikt, ha tilgang til opplysninger i Folkeregisteret som er nødvendig for å utføre oppgavene etter denne forskriften.

§ 5. Lagringstid

Opplysningene som behandles i Digitalt dødsbo kan lagres i tolv måneder fra dødsfallet, med mindre annet følger av arkivloven.

§ 6. Ikrafttredelse

Forskriften gjelder fra den tid departementet bestemmer.